

PROGRAM EKSKURZIJ IN ODPRAV
LJUBLJANSKEGA GEOGRAFSKEGA
DRUŠTVA V DRUGI POLOVICI
LETA 1991
Drago Perko

Natančnejši razpored ekskurzij je objavljen v drugi številki letošnjega letnika Geografskega obzornika, vse informacije pa lahko dobite v Zemljepisnem muzeju Slovenije na Trgu francoske revolucije 7, Ljubljana, telefon (061) 213 537. Za osvežitev spomina navedimo le datum obeh ekskurzij:

- 14. september 1991: Enodnevna ekskurzija v Pekel, na Bloke in v Velikolaško pokrajino,
- 19. in 20. oktober 1991: Dvodnevna ekskurzija na Avstrijsko Koroško.

GEOGRAPHICA IUGOSLAVICA 12
Milan Natek

Zveza geografskih društev Jugoslavije, ki ima od jeseni 1989 sedež v Ljubljani, izdaja od leta 1978 znanstveno-strokovno glasilo *Geographica Iugoslavica*, ki je namenjena predvsem tuji strokovni javnosti. Zato je praviloma večina študij objavljena v enem izmed uradnih jezikov Mednarodne geografske unije (MGU), to je v angleščini in francoščini.

Zadnja številka *Geographica Iugoslavica* je v celoti namenjena objavi raziskovalnih izsledkov, ki so bili predstavljeni sredi lanskega poletja v Ljubljani, kjer so se zbrali na rednem delovnem srečanju člani dveh teles MGU, in sicer Komisije za spreminjanje ruralnih sistemov in Podkomisije za hribovito-gorska območja in predele v višjih zemljepisnih širinah. Ugledni znanstveniki iz dvanajstih držav Evrope, Severne Amerike, Azije in Bližnjega Vzhoda so ob številnih domačih raziskovalcih (predvsem iz Slovenije in Srbije) predstavili najraznovrstnejše probleme podeželja, ki se pojavljajo pri njegovem današnjem preoblikovanju.

Ruralna območja in socio-ekonomski razvoj je bila osrednja tema, ki so jo člani Komisije za spreminjanje ruralnih sistemov razčlenili z različnih zornih kotov. V objavljenih študijah, ki s svojimi vsebinskimi razponi segajo od teoretično-zgodovinskih in metodoloških razmišljanj in predstavitev pa vse do problemskih, informativnih in aplikativnih obravnav in rešitev današnjih razvojnih teženj in zagat, v katerih se nahaja podeželje v različnih območjih sveta, je skicirano jedro prenekaterih sodo-

bnih, poglavitnih in različnih preoblikovalnih procesov v ruralnih predelih. Naslovi objavljenih prispevkov dovolj zgovorno kažejo na širok razpon problemov, na katere skušajo tudi geografi po svetu opozoriti z ustreznimi raziskavami podeželja in naglega spreminjanja njegovih funkcij.

V tem poročilu velja posebej opozoriti na prispevke, ki jih objavljajo preučevalci našega podeželja. B. Belec razčlenjuje izrabo tal in podaja tipološke značilnosti in različice slovenskega podeželja. D. Kladnik razmišlja o geografskih problemih modernizacije našega kmetijstva, M. Pak pa razgrinja in razčlenjuje probleme, ki se pojavljajo v razvoju regionalne strukture na Dravskem polju. I. Vrišer predstavlja temeljne agrarne sisteme in njihove spremembe na Slovenskem. V. Macura iz Beograda piše na osnovi preučitve 112 naselij z območja beograjske metropolitanske regije o izgubljeni identiteti podeželskih naselij. Probleme staranja in feminizacije v jugoslovanskem kmetijstvu obravnava N. Milenkovich iz Beograda oziroma Londona.

Tudi prispevki tujih avtorjev so vsebinsko bogati. G. Jones se sprašuje, ali agrosistemi, ki se razvijajo že 7000 let, lahko preživijo industrializacijo kmetijstva. Prikazani so še razvoj podeželja v obrobni regiji Švedske in Finske (M. Häkkinen), pa vpliv ruralne politike na gospodarsko preobrazbo finskega podeželja. Prikazan je nizozemski primer razvoja kmetijstva za razvedrilo, ki se je pojavilo na obrobju mest. Osvetljena je urbanizacija podeželja in podani so tudi načrti razvoja podeželskih naselij v Izraelu (D. Grossman). Tudi v francoskem hribovju upada gospodarska vloga kmetijstva, o čemer piše P. Derioz in P. Lenormand, medtem ko W. van Vuuren in J. G. Hamilton opozarjata na primeru pokrajine Mbeja v Tanzaniji na vlogo rudnika fosfatov pri spremembah tamkajšnjega kmetijstva. Prav tako pregledno so prikazane spremembe v razvoju in organiziranosti podeželja v Izraelu, kjer se čedalje bolj pojavljajo nemestna bivalna območja (L. Applebaum in D. Newman), pa suburbanizacija družinskih kmetij na Švedskem (L. O. Persson) in vloga zadružništva v prehranbeni verigi na primeru kanadskega perutninarstva (I. R. Bowler).

Podkomisija je pripravila za objavo prispevke s področja "Razvoj in ekološki problemi hribovsko-gorskih predelov in območij v višjih zemljepisnih širinah". Tudi tu so prispevali domači raziskovalci pomemben delež. M. Gabrovec prikazuje vpliv sončnega obsevanja na kmetijsko izrabo tal, M. Bat pa osvetljuje na izbranih primerih iz slovenskega predalpskega sveta novo podobo kulturne pokrajine, ki je nastala zaradi sprememb v rabi tal. O kmetijstvu v slovenskih Alpah razmišlja J. McColl-

lister, M. Vojvoda pa vrednoti pomen lesne industrije v slovenski alpski regiji.

O pomenu naselbinskih središč pri razvoju severne Finske piše H. Jussila, o tamkajšnjem kmetijstvu in zmanjšanju "živega dela" pri njegovi današnji usmeritvi razpravlja T. Muilu. Zaloge lesa v gorati Kaliforniji so sprožile vsestranski razvoj na širšem območju (B. T. Cullen). Izgradnja novih prometnic v katalonskih Pirenejih je sprožila vrsto novih ekoloških in socialnih problemov (J. F. Garolera). Prikazane so tudi temeljne geografske sestavine dela španskih Pirenejev kot primer visokogorske regije in označene so njene socialne in gospodarske težave (M. T. Rubio Benito). O nasprotjih in posegih v okolje goratega Tajvana, kjer je bilo porušeno nekdanje ravnotežje v naravi, piše Chang-Yi Chang.

Vseh 28 prispevkov, ki jih je napisalo 33 raziskovalcev, pomeni nov doprinos k pregledu in poznavanju sodobnih problemov, pojavov in procesov, ki spremljajo razvoj podeželja po svetu. Knjiga, ki obsega 277 strani in je bila natisnjena s podporo slovenskega Sekretariata za znanost, raziskovalno dejavnost in tehnologijo, so uredili in za tisk pripravili M. Klemenčič, M. Pak in M. Vojvoda. (Ponatis iz Delo - Književni listi, Ljubljana, 4. 4. 1991.)

GEOGRAFSKI VESTNIK 61

Milan Natek

Enainšestdeseti letnik Geografskega vestnika, časopisa za geografijo in sorodne vede, je izšel skoraj z enoletno zamudo. Kljub temu pa je njegova vsebina aktualna in pestra ter kaže na vsebinsko razvejanost in usmerjenost današnjih raziskovalnih dosežkov slovenskih geografov. Poleg tega ugotavljamo, da je program akcije "2000 mladih raziskovalcev", ki je bil zasnovan in udejanjen v drugi polovici osemdesetih let, tudi na področju geografije obrodil prve žlahtne sadove. To se nedvomno kaže tudi v prebiranju zadnje številke Geografskega vestnika, ki je osrednje strokovno glasilo slovenskih geografov.

V razdelku Razprave je objavljenih 9 študij, ki segajo na različna področja. P. Habič je prispeval zgodovinski pregled in podrobnejši oris novejših raziskav na področju sledenja kraških voda na Slovenskem. V sledilni hidrologiji, ki je v svetu močno razvito raziskovalno področje na krasu, pri nas ne zaostajamo za spoznanji drugod po svetu. V zadnjih 25 letih so opravili v Sloveniji 90 sledilnih poskusov, s katerimi so bile ugotovljene zveze vseh glavnih ponikalnic na našem krasu kakor tudi zveze vodic v alpskem in osamljenem krasu. F. Bernot

razčlenjuje izostanek padavin v Sloveniji v zimi 1988-89 in njegov vpliv na nizek pretok Save. Zimska sušna doba je trajala 67 dni; zimski meseci so dobili od ene osmine do največ polovice padavin, ki so značilne za tridesetletno povprečje (1956-1985), kar je povzročilo hudo pomanjkanje vode.

L. Gosar se zavzema za skladnejši razvoj Slovenije. Posebej poudarja, da je geografija že po svojem bistvu interdisciplinarna veda in zato primerna, da posega na mejna področja, zlasti še pri reševanju družbenih problemov, ki se kažejo v pokrajinskih sestavinah. Med drugim je v njegovem prispevku osvetljen odnos med podeželjem in mestom in prikazana metoda za usklajeno reševanje razvojnih problemov. Geografsko tipizacijo turističnih krajev v Sloveniji je na osnovi v svetu uveljavljenih in priznanih kriterijev opravil U. Horvat. Pri nas je turizem osredotočen na 81 naselij, ki imajo nad devet desetih vseh turističnih nočitev na Slovenskem. Vse turistične kraje je na podlagi 6 kriterijev razdelil v 7 skupin. M. Dolgan Petrič je podrobno preučila gozdne požare na kraškem gozdnogospodarskem območju Slovenije v obdobju 1966-85. Ugotovila je, da je bilo na tem območju blizu 1200 požarov, ki so zajeli 16 500 ha zemljišč, od tega 66 % pašnikov. V enem požaru je zgorelo povprečno po 14 ha površin.

S. Pelc razčlenjuje problematiko prometne dostopnosti do delovnih mest, in sicer z vidika potreb prostorskega planiranja. Sprejeta metoda, ki je bila preizkušena na primerih občine Domžale in Šentjur pri Celju, je pokazala, da je prometna dostopnost med pomembnimi dejavniki gospodarskega in socialnega razvoja pokrajine. A. Gosar prikazuje na primeru Goreljka na Pokljuki in Bleda spremembe v lastniško-posestni strukturi v slovenskem alpskem svetu, ki so nastale zaradi pospešene gradnje počitniških bivališč. Socialnogeografsko preobrazbo Suhe krajine po zadnji svetovni vojni in njeno današnjo podobo podaja J. Zupančič. Zanj je še vedno značilno močno izseljevanje, ostarelost prebivalstva, visok delež kmečkega prebivalstva, prevlada agrarnega gospodarstva in visok odstotek aktivnega prebivalstva, ki je zaposleno v Ljubljani. V zadnjem času postaja Suha krajina čedalje bolj privlačna tudi za gradnjo počitniških domov. O raznovrstnih problemih deponiranja odpadkov v ribniški občini, kjer so našli tudi 60 divjih odlagališč, piše L. Mihelič. Pri iskanju primerne lokacije osrednjega odlagališča še najbolj ustreza zgornja dolina Tržiščice.

Rubrika Razgledi prinaša pet sestavkov. D. Ogrin piše o dendroklimatologiji, ki preučuje odnose med rastjo dreves in podnebjem v sedanosti in preteklosti, ter o možnostih uporabe njene metode pri nas. Z. Pavšek podaja bioklimatsko oceno dveh vremenskih situacij na Raki-